РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
415-37/20
Б е о г р а д

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел. бр. 19969 датум: 16. 6. 2020.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАЋЕЊЕ ПОСТУПАЊА ПРЕМА МИГРАНТИМА И ТРАЖИОЦИМА АЗИЛА

Извештај о посетама прихватним центрима у Обреновцу и Адашевцима

Београд, јун 2020. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака[1] прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамо разговара са тим лицима и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, као и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсманима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Одељење националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,[2] којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеним установама. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

[1] "Сл. лист СЦГ – Међународни уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС – Међународни уговори", бр. 7/11.
[2] Потписан 12. децембра 2011. год.

ПОДАЦИ О ПОСЕТАМА

ПОСЕЋЕНЕ УСТАНОВЕ	Прихватни центар у Обреновцу и Прихватни центар у Адашевцима
ЦИЉ ПОСЕТА	Праћење поступања надлежних органа према мигрантима и тражиоцима азила за време епидемије заразне болести
ПОСЕТЕ ОБАВИО	Заштитник грађана у обављању послова Националног механизма за превенцију тортуре. у сарадњи са удружењем А11 – Иницијатива за економска и социјална права
ДАТУМ ПОСЕТА	28. април (ПЦ Обреновац) и 4. мај (ПЦ Адашевци) 2020. године
НАЈАВА ПОСЕТА	Посете су претходно најављене
ТИМ ЗА ПОСЕТЕ	**Вођа тима:** др Наташа Тањевић, заменица Заштитника грађана **Чланови тима:** Марко Анојчић, *Заштитника грађана/Одељење НПМ* Никола Ковачевић, *А11- Иницијатива за економска и социјална права* **Преводилац:** Петар Јаначковић, *арапски и фарси језик*

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Службеници ангажовани у прихватним центрима су остварили пуну сарадњу са тимом НПМ, омогућивши му да несметано испуни свој мандат. Службеници су пружили све тражене информације и омогућили приступ просторијама, несметан увид у тражену документацију и ненадзиране разговоре са мигрантима по избору чланова тима.

ТОК ПОСЕТА

Посете су започете разговорима са службеницима Комесаријата за избеглице и миграције (КИРС), од којих су добијене информације о мерама које су центри предузели у вези са епидемијом заразне болести. Након тога, тим НПМ је остварио увид у релевантну документацију, обишао просторије за смештај мигранта и обавио разговоре са њих више десетина. Напослетку, на завршном разговору са службеницима КИРС су изнети главни утисци о посети и налази чланова тима о стању у прихватним центрима и поштовању права мигранта.

1. УВОД

НПМ, у сарадњи са удружењем А11 – Иницијатива за економска и социјална права, обишао је прихватне центре у намери да провери услове и режим живота у којима избеглице, тражиоци азила и мигранти (мигранти) бораве од 16. марта 2020. године, када је Влада Републике Србије, донела Одлуку о привременом ограничењу кретања тражилаца азила и ирегуларних миграната смештених у центрима за азил и прихватним центрима у Републици Србији (Одлука).[3]

У периоду када су обављене посете, на снази је била Уредба о мерама за време ванредног стања (Уредба),[4] којом је до престанка њеног важења 6. маја 2020. године било прописано да избеглице, мигранти и тражиоци азила не могу напуштати прихватне центре и центре за азил како би се спречило неконтролисано ширење корона вируса.[5] Забрана напуштања центара за азил и прихватних центара продужена је Наредбом Министра здравља о ограничењу кретања на прилазима отвореном простору и објектима прихватних центара за мигранте и центара за азил (Наредба).[6] Наредба је важила до 14. маја 2020. године, након чега је формално-правно забрана напуштања центара за азил и прихватних центара укинута.[7]

Поред тога, у тренутку посете НПМ у свету је од стране Светске здравствене организације била проглашена пандемија заразне болести COVID-19 (корона вирус),[8] а у Републици Србији је на снази била Наредба о проглашењу епидемије заразне болести COVID-19.[9] Због те чињенице, НПМ је посебну пажњу обратио на мере које су у односу на мигранте који бораве у прихватним центрима предузете са циљем заштите од корона вируса.

НПМ је става да налази из овог Извештаја могу бити значајни из два разлога. Први разлог почива на томе да чињенице које је НПМ прикупио током своје посете указују да неке од ванредних мера, за којима се и у будућности може указати потреба, могу бити штетне по остваривање и заштиту људских права ове изузетно рањиве категорије особа, уколико се не предузму активности на проширењу смештајних капацитета и унапређењу услова смештаја, боравка и третмана према овој категорији лица. Са друге стране, због чињенице да заразна болест COVID-19 и даље представља реалну опасност по здравље и живот свих особа које бораве на територији Републике Србије, и да је тзв. "други талас" заразе могућ током јесењих и зимских месеци, налази и препоруке из овог Извештаја могу послужити надлежним државним органима као смернице да се кроз предузимање адекватних мера и активности обезбеди поштовање основних људских права мигранта који ће у боравити у прихватним центрима у Републици Србији.

---

[3] "Сл. гласник РС", бр. 32/20.
[4] "Сл. гласник РС", бр. 31/20, 36/20, 38/20, 39/20, 43/20, 47/20, 49/20, 53/20, 56/20, 57/20, 58/20 и 60/20.
[5] Чл. 3. Уредбе.
[6] "Сл. гласник РС", бр. 32/20.
[7] Наредба о престанку важења Наредбе о ограничењу кретања на прилазима отвореном простору и објектима прихватних центара за мигранте и центара за азил ("Сл. гласник РС", бр. 74/20).
[8] *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020*, доступно на: https://bit.ly/2A9qLha
[9] "Сл. гласник РС", бр. 37/20.

2. УТВРЂЕНО СТАЊЕ

2.1. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

2.1.1. ПЦ ОБРЕНОВАЦ

Укупна површина на којој се налази ПЦ Обреновац је око 21 хектар. Центар се састоји од 3 објекта чврсте грађе за редован смештај миграната која су у тренутку посете била у функцији (Г 20, Г 21 и Г 11), шаторског смештајног дела који је током трајања ванредног стања, због повећаног броја миграната, успостављен на травнатом спортском терену у источном делу центра, чврстог објекта у којем је формиран карантин за мигранте и објеката које користи КИРС. Простор на којем се простире центар је богат зеленилом, клупама, поседује спортски терен, продавницу прехрамбене робе и здравствену амбуланту.

Од увођења ванредног стања у Републици Србији објекат обезбеђују припадници Војске Србије, који се налазе око објекта. Ова лица су наоружана аутоматским пушкама, на свакој страни центра се налази по једно оклопно борбено возило, а током посете тим НПМ је уочио и дронове који надлећу објекат. На улазу у објекат налазе се радници приватног обезбеђења Сион гард, док се унутар објекта налазе службеници КИРС који раде на прихвату и збрињавању миграната.

Број смештених лица у ПЦ Обреновац, као и у многим другим центрима, је од почетка ванредног стања увећан, с обзиром на то да су мигранти који су били ван центара доведени и смештени у центре. Наиме, пре увођења ванредног стања, просечан број особа који је боравио у ПЦ Обреновац био је око 400, док је у тренутку посете у овом центру боравило 983 лица. У питању су пунолетни мушкарци, узраста углавном од 20 до 40 година, пореклом из великог броја земаља: Сирије, Авганистана, Пакистана, Египта, Туниса, Марока и других.

Нове мигранте су почели да добијају неколико дана пре увођења ванредног стања и последњи пријем нових је био неколико дана после увођења ванредног стања. Ради се претежно о мигрантима који су били ван институција система.

Неколико објеката у ПЦ Обреновац је у тренутку посете било у фази реновирања, те није било могуће да се на располагање ставе сви смештајни капацитети, који су према подацима КИРС око 900 лежајева.

2.1.2. ПЦ АДАШЕВЦИ

ПЦ Адашевци се састоји од зграде бившег мотела "Адашевци" и 5 монтажних објеката, тзв. "рапхолова", који су величине око 250 m^2 и који су лоцирани иза зграде мотела. Два рапхола се налазе у горњем ћошку западне стране, два у горњем ћошку источне стране и један у средини, на северној страни парцеле на којој је смештен ПЦ. У тренутку посете, у ПЦ је боравило 1,052 миграната, док је пре увођења ванредног стања овде боравило између 900 и 950 лица. Већином се ради о пунолетним мушкарцима,[10] у највећем броју из Авганистана.

[10] У дану посете било је 9 породица са 23 члана, као и укупно 4 жене и 6 малолетника (са пратњом одраслих чланова породице).

Од увођења ванредног стања у Републици Србији објекат обезбеђују припадници Војске Србије, који се налазе око објекта, који су наоружани. Унутар објекта раде службеници КИРС који раде на прихвату и збрињавању миграната.

Овај центар, поред смештајних и службених просторија, располаже са продавницом и амбулантом.

2.2. СМЕШТАЈ МИГРАНАТА

2.2.1. ПЦ ОБРЕНОВАЦ

Као што је речено, ПЦ Обреновац састоји се од 3 објекта чврсте грађе која су у тренутку посете била у функцији и шаторског дела који је током трајања ванредног стања успостављен на травнатом спортском терен у источном делу центра. Према речима службеника КИРС, три чврста објекта су капацитета 400 лежајева. Тим НПМ је приметио да су ови објекти пренасељени, те да, без обзира на чињеницу што су сви лежајеви опремљени душецима и постељином која је деловала чисто, као и прозорима који омогућавају доток природне светлости и проветравање, услови у истим су незадовољавајући, из разлога превеликог броја лица која се у њима налазе. Просторије које су се раније користиле за заједничке активности сада служе као спаваонице и у њима се налазе густо поређани кревети на спрат. Један мигрант је затечен како спава у ходнику, на душеку који стоји на поду, јер нема слободних лежајева. Хигијену одржавају неколико радника, као и мигранти. Ипак, упркос свим напорима, хигијена у објектима није на задовољавајућем нивоу. Такође, приметан је мањак простора за одлагање личних ствари.

Други део ПЦ састоји се од 52 шатора у којима је у тренутку посете боравило 583 лица. Шаторско насеље се простире целом површином травнатог спортског терена (површине око 1,16 хектара). Шаторски део кампа састоји се од 4 монтажна објекта направљених од пластичног материјала, два већа шатора у којима је смештено око 20 особа и 46 шатора укупне површине око 16m² у којима је у тренутку посете боравило између 8 и 12 особа. У неким од шатора затечено је и по 14, 15 или 16 особа.

До извесног растерећења смештајних капацитета је дошло након што је 50 – 60 миграната премештено у новоотворени центар у Моровићу. Према службеним наводима, ради се о мигрантима који су последњи доведени у ПЦ Обреновац.

Шаторски део ПЦ Обреновац

Тим НПМ је извршио детаљан увид у два већа и један мањи монтажни објекат који су лоцирани иза бетонског спортског терена. У објекту број један који је димензија 3,3 m пута 11 m затечена су 22 мигранта курдске националности из Сирије. Дакле, 22 особе су биле смештене у објекту површине око 36 m², из чега произлази да је свакој особи на располагању остављено око 1,6 m², а што указује на изузетно високу стопу пренасељености. Током ноћи, или током дана у време Рамазана, мигранти су приморани да, услед недостатка простора, спавају збијени једни уз друге савијених ногу, уз одсуство услова за уживање приватности.

Под је прекривен дотрајалом и на неколико места поцепаном цирадом на којој су набацана прљава и такође дотрајала тамно-сивкаста ћебад на којима ова лица спавају. У овом објекту није затечен ни један лежај у смислу сунђера или душека који је уочен у другим шаторима. Према томе, од земљане подлоге мигранте практично дели само танка цирада и евентуално још једно ћебе које користе они мигранти који су себи успели да обезбеде као додатно. Тим НПМ се уверио да су подлога и ћебад на којим су мигранти током посете лежали деловали влажно.

У самом објекту је било загушљиво и спарно и осећао се непријатан мирис који је представљао комбинацију влаге, буђи и одсуства личне хигијене. Проветравање је изузетно отежано јер на самом објекту постоји свега 10 прозора димензија 20 cm пута 20 cm, те је једини целисходан начин да се донекле просторија проветри отварање врата целом ширином. Међутим, када су врата широм отворена, тада у шатор улазе инсекти. И заиста, у тренутку посете у самом шатору су примећени ројеви мува. Мали прозори и сама природа објекта је таква да је доток природне светлости такође проблематичан, те је у шатору поред тога што је загушљиво и прилично мрачно. Вештачко осветљење не постоји јер у целом шаторском делу центра није обезбеђена струја.

Монтажни објекат ПЦ Обреновац

У другом монтажном објекту истих димензија затечено је истоветно стање, с тим што је стопа пренасељености била нешто већа јер је у њему боравило 24 особе, што значи да је на сваку особу долазило око 1,5 m². У другом објекту је уочено и неколико дотрајалих и прљавих подлога за спавање направљених од сунђера.

Монтажни објекат ПЦ Обреновац

У трећем, мањем монтажном објекту који је површине око 18 m² (5,65 m пута 3,2 m), затечено је 15 миграната. Услови и у мањем монтажном објекту су истоветни са условима у претходно описаним, док је стопа пренасељености већа јер је свакој особи на располагању свега 1,2 m².

Када је реч о најбројнијим шаторима којих је 46, њихова површина је између 16 m² и 18 m². Направљени су од типичне шаторске цираде и имају могућност да се отворе и са предње и са задње стране што донекле олакшава проветравање. У шаторима, у највећем броју случајева, није било онолико лежајева колико је затечено особа, те је и овде примећено да мигранти спавају на подлози коју или прекрива подна цирада или на "голој" земљи с обзиром да је иста та цирада поцепана. У тим случајевима, једино што је мигранте раздвајало од земљане подлоге била су тамно-сива ћебад, док је у неким шаторима примећено да су мигранти испод ћебади подметнули картоне које су нашли у кантама за отпад, а са циљем да смање продирање влаге из земље.

Ниједан од 46 шатора није направљен од материјала који одговарају постојећим климатским условима, нити су постављени на локацији на којој би се неповољни временски услови (ноћни пад температуре или високе дневне температуре) донекле могли компензовати (на пример, на локацији где постоји природна заштита од сунца).

У једном од шатора НПМ тим је затекао 15 држављана Индије. У другом шатору је затечено 12 особа из Сирије, док је у трећем шатору избројано 13 особа из Пакистана и Авганистана. Дакле, у сваком од шатора је примећена изузетно висока стопа пренасељености која подразумева да мигранти спавају склупчани и збијени једни уз друге без услова за приватност. Испред самих шатора, тј. у засторима од цирада могле су се видети гомиле материјала за потпалу попут дасака, дрвећа, папира и других запаљивих материја, а које мигранти користе како би ноћу, када температура ваздуха значајно опадне, заложили ватру.

Додатно отежавајућа околност за све који бораве у шаторском делу ПЦ јесте чињеница што ниједан од описаних објеката нема посебан простор (на пример, ормарић или касету) у коме могу да се одложе личне ствари. Због тога, сва лична имовина је набијена по угловима шаторских објеката што додатно смањује већ недовољан лични простор.

Улази у шаторе ПЦ Обреновац

Недостатак прикључка за струју, као и других извора за електрично напајање (на пример агрегата који раде на гориво) представља озбиљан проблем. У периоду од када је већина миграната смештена у ПЦ у Обреновцу (од 13. до 20. марта 2020. године), па до дана посете НПМ (28. април 2020. године) дневна температура у Обреновцу варирала је од 1 C^0 до 27 C^0, док је ноћна температура ишла од -4 C^0 до 11 C^0.[11] Због тога, током већине ноћи је у шаторском делу ПЦ било изузетно хладно, а поготово током оних ноћи када се температура спуштала неколико подеока испод нуле. Из тог разлога, мигранти су свуда око шатора ископали рупе у којима ноћу ложе ватру.

[11] Временска прогноза за град Обреновац у периоду март – април 2020. године доступна је на: https://bit.ly/360ExyA.

Једно од места на којем мигранти ложе ватру у ПЦ Обреновац

ПРЕПОРУКА

Комесаријат за избеглице и миграције ће предузети потребне мере да сва лица која се смештају у ПЦ Обреновац спавају у чврстим објектима и да се шатори избаце из употребе, а у случају да се у будућности укаже ургентна потреба за употребом шатора, да се предузму неопходне мере како би они били довољно пространи и одговарајуће опремљени за боравак људи, али не дужи од неколико дана.

ПРЕПОРУКА

Комесаријат за избеглице и миграције ће без одлагања растеретити смештајне капацитете у ПЦ Обреновац и свести их на број који је подобан за хуман боравак миграната.

У шаторском делу ПЦ Обреновац једини приступ пијаћој води и води за одржавање хигијене јесте 12 чесми тзв. "валова", који су инсталирани на бетонском спортском терену. На тих 12 чесми, 583 миграната су имала приступ пијаћој води са којом су уједно и покушавали да задовоље основне хигијенске потребе.

Чесме у шаторском делу ПЦ Обреновац

Тушеви (12) који се налазе у близини чврстих објеката су према речима мигранта практично недоступни јер их има исувише мало, у односу на број мигранта и није могуће да се увек дође на ред од људи који су смештени у чврстим објектима. Напоменуто је и да је употреба тушева у неколико наврата била и разлог конфликта међу корисницима ПЦ Обреновац, али и да често нема топла воде. Због тога, мигранти који су смештени у шаторском делу су од дрвећа, дасака и најлона направили импровизоване објекте налик на туш-кабине. У њих су сместили металну бурад и пластичне канте са водом које се током дана греју на сунчевој топлоти. У тим објектима мигранти једни уз помоћ других покушавају да колико толико одрже личну хигијену и то тако што особа која се купа налази унутра, док је друга особа полива водом из буради, канти или пластичних флаша.

Када је реч о тоалетима, НПМ тим је установио да се он своди на 25 мобилних тоалета који су лоцирани на северно-источној страни шаторског насеља. Свака од 25 кабина била је у изузетно лошем стању. Евидентно је било да кабине нису чишћене дужи временски период.

Тоалети у шаторском делу ПЦ Обреновац

Танкови са водом у сваком од тоалета су били празни. Мигранти са којима је обављен разговор на ову тему истакли су да већина њих, због лоше хигијене, ни не користи више тоалете, који према њиховим речима нису чишћени у дужем временском периоду (неки од миграната су тврдили да нису чишћени дуже од две недеље).

Унутрашњост тоалета у шаторском делу ПЦ Обреновац

ПРЕПОРУКА

Комесаријат за избеглице и миграције ће предузети потребне мере да се за мигранте који су смештени у Прихватном центру у Обреновцу обезбеди довољан број адекватних тоалета и услова за одржавање хигијене, као и довољан број тушева са топлом водом, сразмерно броју миграната који ту бораве.

ПРЕПОРУКА

Комесаријат за избеглице и миграције ће без одлагања предузети потребне мере како би се најмање једном дневном сви тоалети чистили на одговарајући начин и како би се обезбедили танкови са водом у сваком тоалету.

Хигијенски пакети које су мигранти добијали, нису довољни за одржавање хигијене. Одећа и обућа миграната са којима је НПМ тим разговарао била је у највећем броју случајева прљава, похабана и дотрајала. Мигранти су истакли да чекају око недељу дана да дођу на ред да им управа центра обезбеди прање у веш машинама. Готово сви мигранти су се пожалили и на недостатак резервне одеће и обуће, што су НПМ потврдили и службеници КИРС. Као посебан проблем су навели периоде боравка у Центру када је падала киша или снег и када, како тврде, су били приморани да у ПЦ живе мокри и блатњави.

Услед недостатка личне хигијене, десетак миграната је истакло да имају кожна обољења која подразумевају црвенило, перутање коже и константан свраб. Увидом у медицинску документацију и кроз разговор са дежурним лекаром у здравственој амбуланти, тим НПМ је обавештен о томе да је код око 50 миграната дијагностикивана шуга или неко друго кожно обољење.

Промене на кожи миграната смештених у ПЦ Обреновац

2.2.2. ПЦ АДАШЕВЦИ

ПЦ у Адашевцима састоји се од зграде бившег мотела "Адашевци" и 5 монтажних објеката тзв. "рапхолова" који су величине око 250 m² и који су лоцирани иза зграде мотела. Два рапхола се налазе у горњем ћошку западне стране, два у горњем ћошку источне стране и један у средини, на северној страни парцеле на којој је смештен ПЦ. У тренутку посете, у ПЦ је боравило 1,052 мигранта.

У првом од два монтажна објекта који су лоцирани на западној страни парцеле на којој се налази камп, затечено је око 150 мигранта који су били распоређени на укупно 142 кревета на спрат који су у три реда поређани целом дужином. Дакле, свака особа има на располагању мање од 2 m². Кревети су у изузетно лошем стању, са дотрајалим душецима који су у највећем броју случајева без постељине. Неки од кревета су у потпуности уништени и не могу се користити, те је јасно да у самом рапхолу нема довољно лежајева за све особе које у њему бораве, те да је чест случај да на једном кревету спавају по две особе или на два спојена кревета три особе. Због високе стопе пренасељености, непостојања прозора и неприлагођености самог објекта климатским условима у самом рапхолу је загушљиво и спарно те се осећа непријатан мирис који представља последицу не одржавања личне хигијене и генерално немогућности адекватног одржавања опште хигијене унутрашњости објекта. Практично, не постоје услови ни за минимални степен приватности, нити постоје ормарићи или касете за одлагања личних ствари.

На самом улазу у објекат налази се десетак утикача за струју на коме мигранти углавном пуне мобилне телефоне. У рапхолу број два који се такође налази на западној страни уз ограду кампа затечено је између 120 и 130 мигранта. И у овом објекту су затечени истоветни услови, као и у првом рапхолу. Укупан број кревета који је избројан је 136. Међутим, неколико кревета је било у потпуности руинирано. И у овом објекту је услед високе стопе пренасељености било очигледно да на сваког мигранта дође мање од 2 m² животног простора.

И у трећем и у четвртом рапхолу затечено је готово идентично стање у смислу пренасељености, загушљивости, лоше хигијене и потпуног одсуства приватности. У рапхолу број 3 и 4 затечено је око 140 особа и између 135 и 140 функционалних кревета.

Рапхол ПЦ Адашевци

Рапхол ПЦ Адашевци

У сваком од рапхолова мигранти са којима је НПМ тим обавио разговоре истакли су да имају велики проблем са вашима које су се населиле у дотрајалим душецима и прљавој ћебади. Међутим, важно је истаћи да су објекти током ноћи и хладнијих дана добро загрејани јер је уз сваки објекат инсталиран агрегат. Додуше, неки од мигранта су истакли да би агрегати могли чешће да се користе, поготово током ноћног периода.

У близини два рапхола који се налазе на западној страни парцеле на којој је лоциран ПЦ налази се један вал са неколико чесми са пијаћом водом од којих је само једна била у функцији.

Спољне чесме ПЦ Адашевци

ПРЕПОРУКА

Комесаријат за избеглице и миграције ће предузети потребне мере из употребе избаци рапхолове у ПЦ Адашевци, а у случају да се у будућности укаже ургентна потреба за њиховом употребом, да се предузму неопходне мере како би они били довољно пространи и одговарајуће опремљени за краткотрајан боравак миграната.

ПРЕПОРУКА

Комесаријат за избеглице и миграције ће без одлагања растеретити смештајне капацитете у ПЦ Адашевци и свести их на број који је подобан за хуман боравак миграната.

У хотелу се у око 50 соба, различитог капацитета, налази 380 миграната. Од соба већег капацитета, постоји 9 дванаестокреветних, односно укупно 108 миграната, за које је предвиђено 6 тушева у заједничким купатилима. У другом делу, за укупно 126 миграната је намењено 10 тушева у заједничким купатилима. Они су смештени у собама величине од 6 до 10 кревета, као и у једној већој просторији која је преуређена у спаваоницу и у којој се налази њих око 40. Остале собе су мањег капацитета и имају своја купатила.

Највећа соба за смештај у хотелу ПЦ Адашевци

Вешерај у ПЦ Адашевци

Три пута недељно се обавља дезинфекција целог Центра. За чистоћу су задужени мигранти, група од њих 40 – 50, и мењају се периодично. У оквиру Центра постоји вешерај, у којем се опере 50 – 60 машина веша дневно. Унапред је направљен распоред када ће који део ПЦ моћи да користи вешерај. Иначе је свако могао једном недељно да преда веш, али је због забране кретања скраћено радно време вешераја па је смањен и његов капацитет за 40%.

Када је реч о условима за одржавање личне хигијене, тим НПМ је утврдио да је више чесми руинирано тако да из њих константно цури вода. Сваки од вц-а има по 7 кабина са чучавцима од којих је по један у сваком био закључан тј. ван употребе. Водокотлићи од чучаваца су такође руинирани и вода из њих неконтролисано тече. Према томе, оба вц-а су у руинираном стању и неопходно је да се сви мокри чворови унутар њих реновирају и оправе. Дакле, између 650 и 700 особа које су смештене у 5 рапхолова има на располагању 12 чесми и 14 чучаваца који су у изузетно лошем стању. Још једна чесма је у функцији у делу ПЦ у близини рапхолова лоцираних на западној страни ПЦ.

Када је реч о тушевима, према речима управника ПЦ Адашевци, топла вода се пушта два пута дневно по 4 сата. Са друге стране, мигранти са којима је обављен разговор истакли су да топле воде има свега 4 сата дневно и да због великог броја људи није могуће да се дође на ред за туширање. Због тога, већина миграната је истакла да најосновнију личну хигијену покушава да одржава коришћењем лавабоа. И заиста, две просторије у главном купатилу напољу, у којима се налази 14 тушева биле су закључане у тренутку посете, а мигранти који су затечени у тоалетима запирали су се на чесмама.

Напољу постоје и контејнери са тушевима, односно 5 контејнера са око 30 тушева у њима, али се они према речима миграната не користе. НПМ је обишао ове контејнере и они заиста делују да нису скоро коришћени.

ПРЕПОРУКА

Комесаријат за избеглице и миграције ће предузети потребне мере да се за мигранте који су смештени у Прихватном центру у Адашевцима обезбеде адекватни тоалети и услови за одржавање хигијене, као и довољан број тушева са топлом водом, сразмерно броју миграната који ту бораве.

ПРЕПОРУКА

Комесаријат за избеглице и миграције ће без одлагања предузети потребне мере како би се најмање једном дневном сви тоалети чистили на одговарајући начин и како би се обезбедили танкови са водом у сваком тоалету.

2.3. ЗБРИЊАВАЊЕ МИГРАНАТА

Рад на прихвату и збрињавању миграната у оба центра обављају службеници Комесаријату за избеглице и миграције. Број службеника КИРС који на дневном нивоу борави у центру је у значајној несразмери са бројем миграната, јер у једној смени ради између 10 и 12 службеника. Ови подаци указују на изузетно тежак положај запослених, а у погледу обима дужности које морају да испуне на дневном нивоу. Нагли пораст миграната који борави у центрима и мешовита национална структура довела је до тога је безбедносна ситуација неповољна.

ПРЕПОРУКА

Комесаријат за избеглице и миграције ангажоваће у ПЦ Адашевци и ПЦ Обреновац довољан број службеника како би се све активности на прихвату и збрињавању миграната обављале несметано и квалитетно.

Са друге стране, бројне домаће и међународне невладине организације су ограничиле своје деловање и смањиле или у потпуности обуставиле своје активности у центру од увођења ванредног стања. То је за последицу имало чињеницу да је дијапазон активности и услуга који су на располагању корисницима центра био сведен на минимум, а подршка коју је КИРС добијао од проглашења ванредног стања је практично сведена на минимум.

У ПЦ Адашевци функционише радионица шивења, у којој 6 миграната, уз инструктора из КИРС, крпи и шије гардеробу, доњи веш, пешкире и постељину. Такође, овде се праве и заштитне маске. Материјал обезбеђује ИОМ.

Набављена су додатна средства за личну и колективну хигијену и дезинфекцију, као и маске у рукавице за запослене у центрима, а међу мигрантима и тражиоцима азила јавио се велики број волонтера који је помогао да се организују додатне мере превенције. Међутим, службеници су истакли да није могуће да се свим корисницима обезбеди заштитна опрема у виду маски и рукавица, нова одећа и обућа и хигијенски пакети. УНХЦР, ИОМ и још неке међународне организације су донирале одређен количину наведених средстава, али према речима службеника КИРС, недовољно да се на дневном нивоу свим мигрантима обезбеде услови за предузимање COVID-19 превентивних мера. Највише је изражен недостатак гардеробе, постељине и прекривача. Током посете центрима обављени су разговори са већим бројем миграната

који су износили примедбе углавном на недостатак гардеробе, обуће и храну. Заправо, забрана напуштања кампова, и строго придржавање превентивних мера од стране службеника је једини начин на који су корисници смештаја у ПЦ Обреновац и ПЦ Адашевци заштићени од заразне болести COVID-19.

НПМ похваљује све напоре службеника КИРС да спрече улазак COVID-19 у избегличку и мигрантску популацију.

Исхрану, 3 оброка дневно, обезбеђује војна установа „Дедиње“. Јеловник се сачињава на недељном нивоу и храна је прилагођена верским потребама и уверењима миграната. Обавештење о времену поделе оброка истакнуто је на огласној табли у оба центра и улазним вратима трпезарије. Многи мигранти су се пожалили на недовољну количину и неразноврсност оброка, због чега су принуђени да намирнице купују у продавници која је снабдевена разноврсним асортиманом робе.

С обзиром на то да је у време посете у оба центра трајао рамазански пост, мигранти су се унапред определили да ли ће постити или не. Они који посте, добијају вечеру и пакет, за који су многи мигранти тврдили да је недовољан. Према службеним наводима, мигранти нису могли да мењају првобитну одлуку у вези поста јер оброке обезбеђује Војска, што подразумева наручивање тачне количине оброка и преписку између КИРС и Министарства одбране. Мигранти су члановима тима НПМ ово истакли као проблем, и указали и на могућност да сами спремају храну.

Кутија за притужбе у ПЦ Адашевци

Комуникација са мигрантима се одвија углавном помоћу енглеског језика, који зна већина или макар један у групи миграната са којом путују. С обзиром на то да мигранти већ неколико месеци, неки и годину дана, бораве у Србији, проблем комуникације са њима је мање изражен у односу на ранији период. Један од службеника Комесаријата у Прихватном центру у Обреновцу говори арапски језик.

НПМ је уочио да су у оба центра истакнута обавештења о режиму дневних активности, правилима понашања и другим стварима релевантним за мигранте и њихов боравак у центру. У оба центра постоје кутије у које мигранти могу убацити притужбе на рад службеника ангажованих у центрима. Према наводима, приступ садржини кутија имају само вође смена. На огласној табли је истакнуто обавештење о могућности притуживања, али у разговору тима НПМ са мигрантима

утврђено је да већина није упозната са процедуром притуживања и могућношћу да се обрате Заштитнику грађана у случају кршења њихових права.

ПРЕПОРУКА

Комесаријат за избеглице и миграције ће у свим центрима за прихват и збрињавање миграната, на видном месту и на језицима које мигранти најчешће говоре, поставити информације о могућности подношења притужбе Заштитнику грађана и контакт податке Заштитника грађана (адреса седишта, број телефона и e-mail адреса).

Према добијеним информацијама, са мигрантима и тражиоцима азила у центрима одржани су састанци на којима им је од стране службеника Комесаријата који руководе центрима објашњено шта се дешава у земљи и свету поводом пандемије корона вируса и предочени су им разлози због којих им је ограничено кретање. На ТВ екранима који су постављени у заједничким просторијама емитовани су кратки филмови о начинима превенције вируса, штампани су, дистрибуирани и на огласне табле лепљени плакати са препорукама Светске здравствене организације. Покренут је дневни Билтен који садржи последње информације и вести о пандемији, а овај билтен се преводи на енглески, француски, фарси и арапски језик и шаље у све центре у којима их службеници деле мигрантима и истичу на огласне табле или на друга погодна места. Ипак, мигранте са којима је тим НПМ обавио разговоре највише је занимало када ће им бити омогућено кретање и истицали су и да им је отежан излазак из центра ради подизања новца, с обзиром на то да се ова активност у ПЦ Обреновац спроводи на начин да по два мигранта могу да излазе у пратњи службеника Комесаријата и ИОМ. У ПЦ Адашевци, подизање новца је организовано тако што у име миграната то чине припадници локалног Црвеног крста.

Обавештења о мерама за спречавање ширења заразне болести у ПЦ Адашевци

Поред тога, у ПЦ Адашевци се неколико пута недељно одржавају састанци са представницима миграната ради пружања потребних информација и договора.

Тим НПМ је обавештен о томе да се повремено дешавају сукоби међу мигрантима, који су, према наводима службеника, најчешће узроковани међунационалним нетрпељивостима. Често до сукоба долази и током чекања у редовима за храну или поделу ствари, као и током спортских активности. Према службеним наводима, проблеме стварају мигранти који су доведени у центре по увођењу ванредног стања.

У дневнику ванредних догађаја ПЦ Обреновац од увођења ванредног стања до дана посете евидентирано је 6 догађаја, од тога је у једном случају дошло до побуне дела миграната због немогућности напуштања центра. Они су били агресивни и причинили већу материјалну штету на објектима и једном возилу. Ситуација се смирила по доласку полицијских снага. У ПЦ Адашевци је било мање ванредних догађаја, од увођења ванредног стања до дана посете евидентирана су два, а у једном случају је припадник Војске пуцао у ваздух како би одвратио мигранта од покушаја да побегне из Центра.

У Прихватном центру у Обреновцу тим НПМ је утврдио да се у једној просторији налази пунолетни мигрант из Сирије који испољава агресивно понашање, повремено уништава имовину у Центру (водокотлић у тоалету и сигурносну камеру) и једном се самоповредио. Према речима службеника КИРС, именованог су два пута водили у Клинику за психијатријске болести др Лаза Лазаревић, али је оба пута враћен у центар, након што је добио неопходну терапију. **Иако службеници КИРС, као и дежурни лекар у центру са опрезом и повећаном пажњом прате његово понашање и прилагођавање, НПМ сматра да боравак овог лица унутар центра представља ризик за запослене и остале мигранте у центру, као и да унутар центра не постоје услови да се овом лицу обезбеди адекватно лечење и терапија, а поводом чега је Заштитник грађана упутио допис Министарству здравља, надлежној здравственој инспекцији са циљем да се предузму активности на утврђивању свих чињеница које могу бити од значаја за даљи ток лечења наведеног лица, како би му била обезбеђена адекватна здравствена заштита и нега.**

Такође, имајући у виду честе сукобе међу мигрантима у Прихватном центру у Обреновцу, као и случајеве уништавања имовине у овом центру од стране истих, НПМ је актом дел. бр. 14975 од 5. маја 2020. године упутио допис Полицијској управи за град Београд са предлогом да се у циљу заштите безбедности службених лица Комесаријата за избеглице и миграције и миграната који бораве у Прихватном центру у Обреновцу, као и у циљу превенције даљих сукоба и нарушавања реда и мира, обезбеди стално присуство полицијских службеника у овом центру.[12]

У ПЦ Адашевци мигранти су обавестили тим НПМ да они који су покушали да напусте центар морају да раде додатно на чишћењу, што је и сам управник потврдио објашњавајући то као неку врсту казне за непоштовање правила. Истакао је да су сви мигранти дужни да одржавају хигијену, да се то обично ради тако што се ротирају, а да они који ремете ред добију обавезу да буду редари дуже него што би то иначе били.

[12] Актом 03.15 бр. 214-578/20 Министарства унутрашњих послова обавештени смо о томе да су полицијски службеници ПУ за град Бегград преузели обезбеђење Прихватног центра у Обреновцу од дана 8. маја 2020. год.

У ПЦ Обреновац НПМ је дошао до сазнања да се мигранти који су покушали да напусте Центар или на други начин реметили ред смештају у посебне просторије, "изолацију", где су закључани од неколико сати до пар дана. НПМ је приликом посете овом Центру која је обављена још у јануару 2018. године уочио ову праксу и упутио препоруку да службеници Комесаријата мигранте који ремете ред у Прихватном центру не смештају у изолацију, већ да према њима искључиво поступају полицијски службеници у складу са законом прописаним условима.[13]

Изолација ПЦ Обреновац

ПРЕПОРУКА

Комесаријат за избеглице и миграције у случајевима кршења реда у центрима за прихват и збрињавање неће предузимати било какве мере према мигрантима изгредницима, већ ће о томе обавештавати надлежне органе – Канцеларију за азил[14] и полицију - уколико се ради о прекршају или кривичном делу.

Као што је већ наведено, избеглице, мигранти и тражиоци азила смештени у центрима за азил и прихватним центрима од 16. марта 2020. године до 14.маја 2020. године нису били у могућности да напусте наведене установе које се налазе под надлежношћу КИРС. Основи по коме је ова забрана била на уведена су:

[13] Извештај о посети Прихватном центру у Обреновцу, бр. 281-2/18 од 6. фебруара 2018. год.

[14] Чл. 58. ст. 2. Закона о азилу и привременој заштити ("Сл. гласник РС", бр. 24/18): О непоштовању обавеза из става 1. тач. 3), 7) и 9) овог члана, овлашћени службеник центра за азил или другог објекта за смештај тражилаца обавештава Канцеларију за азил, која предузима мере из члана 78. овог закона.

- од 16. марта 2020. године до 9. априла 2020. године – Одлука;
- од 9. априла 2020. године до 7. маја 2020. године – Уредба;
- од 7. маја 2020. године до 14. маја 2020. године – Наредба.

На основу наведених прописа, а и непосредним увидом у стање ствари у ПЦ Обреновац и ПЦ Адашевци, тим НПМ је утврдио следећи режим живота:

- Мигрантима није било дозвољено да се крећу ван круга прихватних центара и центара за азил у периоду који је отпочео неколико дана пре доношења Одлуке ограничењу кретања, а према речима запослених у ПЦ Обреновац и ПЦ Адашевци од 13. марта 2020. године, па све до 14. маја 2020. године када је Министар здравља донео Наредбу о престанку важења Наредбе о ограничењу кретања на прилазима отвореном простору и објектима прихватних центара за мигранте и центара за азил;
- Мигранти су имали могућност да се крећу само у кругу прихватних центара и центара за азил;
- Око прихватних центара и центара за азил била су распоређена војна лица до 6. маја 2020. године, док су дужност обезбеђења наведених установа од 6. маја 2020. године до 14. маја 2020. године преузели полицијски службеници. Наведена службена лица носила су ватрено оружје и била су овлашћена да употребе силу како би спречили напуштање кампа, што је и био случај и у ПЦ Обреновац и у ПЦ Адашевци.[15]
- Напуштање прихватних центара и центара за азил било је могуће само уз дозволу КИРС. И у ПЦ Обреновац и у ПЦ Адашевци таква могућност је ретко коришћена и то искључиво у ситуацијама када су поједини мигранти, под строгом контролом, превожени до мењачница или других места на којима се пружају услуге преноса новца (нпр. *Western Uniona*).
- Контакт са спољним светом мигрантима је био омогућен само путем интернета за који се НПМ уверио да је био доступан 24 часа и у ПЦ Обреновац и у ПЦ Адашевци.
- Напуштање центара за азил и прихватних центара носило је ризик и од прекршајне и од кривичне одговорности. Прекршајна одговорност свој основ имала је у Наредби о ограничењу и забрани кретања лица на територији Републике Србије[16] која је била на снази од 18. марта 2020. године до 9. априла 2020. године и Уредбе о прекршају за кршење Наредбе министра унутрашњих послова о ограничењу и забрани кретања лица на територији Републике Србије[17] која је била на снази од 21. марта 2020. године до 9. априла 2020. године.[18] Кривична одговорност свој основ имала је у члановима 248 (непоступање по здравственим прописима у време епидемије) и 249 (преношење заразне болести) Кривичног законика.[19]

Имајући у виду материјалне услове у посећеним центрима, посебно преоптерећеност смештајних капацитета, услове за одржавање личне хигијене, неподобност шатора и других привремених објеката за дужи боравак особа у њима, НПМ указује надлежним органима да овакво поступање у продуженом трајању кумулативно може достићи праг нечовечног и понижавајућег поступања.

НПМ овде има у виду извештај Европског комитета за спречавање мучења и нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања (ЦПТ) о посети Грчкој, у којем је

[15] Акт КИРС бр. 019-1552/1 од 15. априла 2020. год.
[16] "Сл. гласник РС", бр. 34/20, 39/20, 40/20, 46/20 и 50/20.
[17] "Сл. гласник РС", бр. 39/20.
[18] Чл. 1.
[19] "Сл. гласник РС", бр. 85/05, 88/05 . испр., 72/05, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16 и 35/19.

истакнуто да се висока стопа пренасељености, руинирани мокри чворови или недовољан број истих, недостатак вештачког осветљења и природне светлости и ваздуха, недостатак хигијенских средстава, прљави и дотрајали кревети и постељина или недовољан број кревета и постељине лако може сматрати нечовечним и понижавајућим након неколико недеља или месеци.[20]

Имајући у виду наведено, уз разумевање и уважавање чињенице да су све мере које је Република Србија предузела предузете у интересу јавног здравља, па тако и мере забрана напуштања центара за азил и прихватних центара, НПМ скреће пажњу на чињеницу да уколико се у будућности наша земља суочи са тзв. „другим таласом“ заразе, који ће евентуално захтевати увођење рестриктивних мера, надлежни органи, а пре свега КИРС треба да предузму мере да смештајне капацитете растерете, односно да размотре могућност отварања нових прихватних центара како би се оптимализовао број смештених миграната, као и да предузму активности на унапређењу услова смештаја и боравка у свим центрима и створе услове за поштовање основних људских права миграната који ће у боравити у прихватним центрима у Републици Србији.

2.3.1. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Оба посећена центра располажу са амбулантом и једном просторијом за обављање прегледа, у којој се налази и орман за одлагање лекова.

Лекар и медицински техничар у Прихватном центру у Обреновцу су ангажовани сваког дана у периоду о 8:00 до 18:00 часова. Мигранти се сами пријављују за преглед тако што дођу до ординације и затраже пријем. Комуникација се обавља на енглеском језику. Према наводима миграната и лекара, прегледима не присуствује немедицинско особље. У ПЦ Обреновац ради и психолог, који обавља разговоре са мигрантима којима је то потребно.

У ПЦ Адашевци постоје две смене здравственог особља (лекар и медицински техничар), у трајању од по 6 сати. У једној смени ради и психолог.

Први преглед се обавља првом приликом по пријему и мигранти се скидају до појаса. Приликом првог прегледа утврђује се постојање заразних болести, које се потом по потреби третирају. Телесне ваши су се спорадично појављивале и третиране су, као и шуга. Сви новопримљени мигранти су имали овај први преглед, а они који су боравили ван Србије су неко време провели изоловани.

Амбуланте имају основну медицинску опрему и довољну количину лекова. Лекари на недељном нивоу шаљу извештаје о потрошњи и потреби за лековима и средствима. Лекове дели медицинско особље, у количини коју процене да је у конкретном случају потребна.

Лекар води протокол прегледа, а сваки мигрант добија евиденциони картон, који држи код себе, у који лекар уписује предузете мере лечења.

[20] Извештај ЦПТ о посети Грчкој 2018. год, ЦПТ/Инф (2019) 4, пар. 103 - 105.

Специјалистички прегледи се обављају у локалним здравственим центрима. У одсуству медицинског особља позива се Служба хитне помоћи, а службеницима Комесаријата се скреће пажња на потребе појединих мигранта.

Због ситуације везане за пандемију корона вируса, у ПЦ Обреновац је обезбеђена просторија за карантин у које се смештају мигранти који имају одређене респираторне инфекције или температуру, а њихово здравствено стање се прати, у шта се тим НПМ уверио приликом посета. Лекар одређује смештај у ову просторију и доноси одлуку о престанку потребе за карантином. У тренутку посете, у овој просторији се налазило неколико лица. Просторија је била закључана и мигранти се изводе само ради обављања лекарског прегледа. Храну им доносе у просторију. Ради се о пространој соби, са одвојеним тоалетом, која је деловала чисто. Просторија је под видео надзором.

Као што је наведено, у Центру није било инфицираних корона вирусом, четворица мигранта су били тестирани због сумње да су заражени. Лекар је у редовном контакту са епидемиологом.

Према наводима здравственог особља, на дан посете НПМ било је 1 или 2 мигранта који су старији од 65 година и око 20 који болују од разних хроничних болести и њихово здравствено стање се посебно прати. Старији од 65 година су смештени у посебну собу

И у ПЦ Адашевци је формиран карантин, у соби са 10 лежајева, у којој оболели мигранти, по процени лекара, проведу 3 – 5 дана. У дану посете, овде се налазио 1 мигрант. Мигранте који су у карантину два пута дневно обилази медицинско особље, мери им температуру и прати здравствено стање. У Центру се налази и неколико хронично оболелих мигранта и старијих. Они су под надзором и свакодневно добијају терапију. Њих 6 прима психијатријску терапију, а према наводима лекара међу мигрантском популацијом је присутна анксиозност, вероватно због одсуства активности.

2.4. НАВОДИ О ЗЛОСТАВЉАЊУ

НПМ је у оба прихватна центра примио неколико навода о неадекватном поступању службеника КИРС, а у ПЦ у Адашевцима и наводе о другим радњама које по својој природу указују на евентуално присуство корупције. Поред тога, уочено је да је међу мигрантима присутна атмосфера страха и неповерења јер нису били спремни да отворено разговарају о односу са службеницима КИРС, обезбеђењем ПЦ, полицијским и војним службеницима. Заправо, особе које су чиниле тим за посету су, према речима мигранта, прве особе које су посетиле центар и разговарале са њима о условима у којима живе, потребама и свеукупном остваривању њихових права.

Један број мигранта са којима је НПМ обавио разговор изнео је наводе о злостављању који су укључивали: вређање, претње, шамаре, шутирање, али и ударање гуменим палицама, металним шипкама и дрвеним моткама. Мигранти су истакли да их неретко у реду за оброк или приликом расподеле маски, рукавица, хигијенских пакета, обуће или одеће радници обезбеђења гурају, шамарају, шутирају или да вичу на њих, прете им физичким насиљем и вређају их и да страхују да се жале на многе ствари које им сметају јер би у том случају били "обележени", након чега би били пребачени у привремени прихватни центар у Моровићу. Поједини су истакли и да од појединих запослених, чија имена нису хтели да кажу за новац набављају ћебад и хигијенске пакете.

НПМ користи ову прилику да скрене пажњу службеницима КИРС да је забрана злостављања апсолутна и да је телесни и психички интегритет неповредив. Из тог разлога, а имајући у виду примљене наводе, НПМ упућује следећу препоруку:

ПРЕПОРУКА

Комесаријат за избеглице и миграције ће својим службеницима послати јасну поруку која у себи садржи јасан став да је мучење и друго сурово, нехумано или понижавајуће поступање или кажњавање апсолутно забрањено и да ће у односу на такве акте постојати нулта толеранција на нивоу целог Комесаријата.